

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 5, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 351

О. В. Євсюкова,
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри історії, теорії держави і права та конституційного права Академії муніципального управління

СИСТЕМА ПРИНЦИПІВ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА НЕОБХІДНІСТЬ

О. V. Yevsiukova,
candidate of science with public administration,
associate professor of history, theory of state and law and constitutional law The Academy of municipal administration

THE PRINCIPLES OF THE ORGANIZATION OF ACTIVITY OF BODIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT IN UKRAINE: CONSTITUTIONAL LEGAL NEED

В статті проаналізовано принципи організації діяльності органів місцевого самоврядування в Україні через аналіз Конституції України та основних нормативно-правових актів чинного вітчизняного законодавства. Також, представлено дослідження специфіки місцевого самоврядування в Україні через класифікацію принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування в низці наукових праць українських вчених. Досліджено загальні принципи інституту місцевого самоврядування, принципи належного врядування, принципи історичної обумовленості ідей та норм, покладених в основу організації діяльності кожної спільноти громадян. Зазначено, що принципи належного врядування можуть бути основою при прийнятті органів державної влади, актів органів місцевого самоврядування, кодексів поведінки посадових осіб і муніципальних службовців. Удосконалено систему принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування шляхом доповнення їх групою особливих принципів, сформованих на основі узгодження загальних, специфічних принципів і врахування принципів належного врядування, історичної обумовленості ідей та норм активного діалогу, що передбачає двосторонній обмін інформацією між органами місцевої влади та громадськістю у вигляді питань та відповідей; економічної доцільності, професіоналізму, правового врегулювання (регламентації), запобігання корупції, участі представників громад у розробці проектів рішень та їх прийнятті, субсидіарності прийняття рішень, балансу організації та самоорганізації.

The article analyzes the principles of organization of local self-government in Ukraine through the analysis of the Constitution of Ukraine and the basic regulatory acts applicable domestic legislation. In addition, this paper presents a study of the specificity of local self-government in Ukraine through the classification of the principles of organization of local governments in a number of scientific works of Ukrainian scientists. Studied general principles of local self-government institutions, the principles of good governance, the principles of the historical conditionality of ideas and norms underlying the organization of the activities of each community citizens. It is noted that the principles of good governance can be the basis for the adoption of public authorities, acts of local government bodies, codes of conduct for officials and municipal employees. The system of the principles of organization of local governments by supplementing their special group of principles that formed the basis for the coordination of general and specific principles and principles of good governance, the historical conditionality of ideas and norms, active dialogue, which involves a two-way exchange of information between local authorities and the public in the form of questions and answers; economic feasibility, professionalism, legal regulation (the regulation), prevention of corruption, participation of community representatives in the development of projects and their solutions the adoption of the subsidiarity of decision-making and the balance of organization and self.

Ключові слова: *принципи організації діяльності органів місцевого самоврядування, принципи належного врядування, конституційно-правові засади, система місцевого самоврядування.*

Keywords: *principles of organization of activity of bodies of local self-government, the principles of good governance, constitutional and legal basics, the system of local government.*

Постановка проблеми. Питання щодо визначення євроінтеграційного курсу української держави є принципово важливим, беззаперечно необхідним та актуальним на сучасному етапі суспільного розвитку. Забезпечити його позитивне вирішення не можливо без реалізації низки реформ, серед яких, процес реформування системи місцевого самоврядування. Основними складовими організації діяльності органів місцевого самоврядування, поряд з компетенцією, внутрішньо організаційною будовою, формами та методами, є принципи організації їх діяльності, як засаднича основа адаптації суспільного життя в Україні до стандартів європейської демократії. Виходячи з вищезазначеного, постає конституційно-правова необхідність проаналізувати, розширити систему принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування, як самоврядних інституцій громадянського суспільства.

Аналіз наукового добrotку. В існуючих фундаментальних наукових дослідженнях організаційно-правові питання місцевого самоврядування розглядаються як певна система, а також у контексті функціонування окремих суб'єктів (громади, посадових осіб територіальних громад, місцевих рад, органів самоорганізації населення) та деяких складових (принципів організації діяльності, функцій, повноважень, гарантій, відповідальності, тощо). Серед науковців, які досліджували систему принципів місцевого самоврядування, принципи організації діяльності органів місцевого самоврядування, варто відзначити: Р. Безсмертного, І. Бутка, В. Вакуленка, Ю. Ганущака, І. Грицяка, В. Куйбіду, О. Молодцова, М. Пітцика, В. Погорілка, М. Пухтинського, В. Скрипничука, В. Удовиченка та ін. Інформаційно-довідковою базою для підготовки даного матеріалу є законодавчі, нормативно-правові акти України та міжнародні документи, зокрема, Європейська Хартія місцевого самоврядування.

Мета статті. Метою статті є аналіз системи принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування, закріплених у чинному законодавстві України.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи механізм організації діяльності органів місцевого самоврядування в українській державі, варто акцентувати увагу на особливостях їх діяльності, яка базується на загальних принципах інституту місцевого самоврядування в Україні, специфічних, таких як, принципи належного врядування, принципи історичної обумовленості ідей та норм, покладених в основу організації діяльності кожної спільноти громадян. Так, під принципами

місцевого самоврядування варто розуміти, визначені Конституцією України та відповідними законами вихідні засади, які покладені в основу його організації і функціонування, а також визначають властивості та ознаки місцевого самоврядування [10, с. 195]. Але, на нашу думку, принципово важливим, є інше розуміння принципів місцевого самоврядування, сутність якого, полягає у тому, що це зумовлені природою місцевого самоврядування, визначальні положення та ідеї, покладені в основу організації та діяльності територіальної громади, органами місцевого самоврядування, що формуються громадами [4, с. 59]. Варто погодитися з тим фактом, що деякі науковці поділяють принципи місцевого самоврядування на дві групи. Зазначений перелік принципів місцевого самоврядування у Конституції України та Законі України «Про місцеве самоврядування України», (де мова йде про такі принципи як: гласність; колегіальність; поєднання місцевих і державних інтересів; виборність; правова, організаційна, матеріально-фінансова самостійність у межах повноважень, визначених законом; підзвітність та відповідальність перед територіальними громадами, їх органів, посадових осіб; державна підтримка та гарантії місцевого самоврядування; судовий захист прав місцевого самоврядування), відносяться до групи принципів місцевого самоврядування, як специфічної форми публічної влади. А інша група принципів визначає загальні засади організації та здійснення публічної влади в Україні, зокрема, це принципи: гуманізму, народовладдя, демократизму, верховенства права та законності [10, с. 196]. Закріплення у чинному законодавстві України зазначених принципів є необхідною вимогою Європейської Хартії місцевого самоврядування (далі по тексту – ЄХМС), якою визначено низку принципів формування відповідної системи місцевого самоврядування в державах-членах Ради Європи, що підписали зазначений документ. У преамбулі ЄХМС вказано, що органи місцевого самоврядування є однією з головних підвалин будь-якого демократичного режиму, а право громадян на участь в управлінні державними справами є одним з демократичних принципів. А у ст. 2 вищезгаданого документу визначено, що принцип місцевого самоврядування має бути визнаний у національному законодавстві і в міру можливості в Конституції. Суть інших принципів полягає в тому, що: місцеве самоврядування становить одну з засад будь-якого демократичного ладу; право громадян брати участь в управлінні публічними справами є загальним демократичним правом і безпосередньо може бути реалізоване на місцевому рівні; з метою забезпечення ефективного і наближеного до громадянина управління мають бути створені органи місцевого самоврядування, наділені реальною владою та які мають бути створені демократичним шляхом, мати широку автономію щодо своєї компетенції та порядку її здійснення і приймати владні рішення; місцеві органи влади мають володіти відповідними ресурсами, достатніми для здійснення завдань та функцій місцевого самоврядування; права територіальних громад та органів місцевого самоврядування мають бути надійно захищені.

Так, представники правової галузі серед найважливіших принципів на основі яких організовуються та діють органи місцевого самоврядування (у т.ч. і органи державної влади), визначають: а) принцип демократизму, який передбачає створення сприятливих умов задля реальної участі громадян в управлінні справами держави та суспільства; б) принцип поділу влади, який передбачає обов'язковий поділ влади на законодавчу, виконавчу та судову, і забезпечує визнання та гарантування самоврядування як права територіальних громад вирішувати питання місцевого значення; в) принцип законності, який є основою функціонування органів держави і місцевого самоврядування і який означає, що згадані органи можуть створюватися і діяти у спосіб, передбачений чинним законодавством; г) принцип гуманізму, як одна із головних засад конституційного ладу України, адже людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека, визнаються найвищою демократичною цінністю [11, с. 35].

Принципами належного демократичного врядування на місцевому рівні є:

1. Чесне проведення виборів, представництво та участь, з метою забезпечення реальних можливостей для всіх громадян мати власний голос у вирішенні місцевих суспільних справ.
2. Чутливість, щоб забезпечити, аби місцева влада чутливо реагувала на законні очікування та потреби громадян. Цілі, правила та процедури мають бути адаптовані відповідно до очікувань та потреб громадян.
3. Ефективність та результативність, для забезпечення досягнення цілей і водночас найраціональнішого використання наявних ресурсів.
4. Відкритість і прозорість щоб забезпечити публічний доступ до інформації та полегшити розуміння, як ведуться суспільні справи.
5. Верховенство права, щоб забезпечити справедливість, безсторонність і передбачуваність.
6. Етична поведінка, щоб забезпечити перевагу суспільних інтересів над приватними.
7. Компетенції та спроможність, щоб забезпечити здатність представників та посадових осіб місцевої влади виконувати свої обов'язки.
8. Інновації та відкритість до змін, щоб забезпечити здобуття користі від нових рішень та кращих практик.
9. Сталий розвиток та орієнтація на довгострокові результати, щоб враховувати інтереси майбутніх поколінь.
10. Надійний фінансовий менеджмент, щоб забезпечити ощадливе та продуктивне використання суспільних коштів.
11. Права людини, культурне різноманіття та соціальне згуртування, щоб забезпечити захищеність і повагу до всіх громадян, коли жоден не дискримінується і не виключається.

12. Підзвітність, щоб забезпечити, аби представники та посадові особи місцевої влади брали відповідальність і притягувалися до відповідальності за свої дії

Зазначені принципи склали основу для розробки Європейської стратегії щодо інновацій та належного врядування. У 2005 р. на зустрічі у м. Варшаві під час Третього Саміту глав держав та урядів країн-членів Ради Європи було визначено, що належне врядування – це необхідна вимога на всіх рівнях державного управління. На місцевому рівні належне врядування є життєво важливим, оскільки місцева влада найближча до громадян та надає їм основні послуги, і саме на цьому рівні громадяни можуть найшвидше відчувати причетність до суспільних дій [1, с. 250 - 257]. Варто погодитися з висновком Б.А. Руснака, який підкреслює, що дані принципи належного врядування можуть бути основою при розробці законів України, актів вищих центральних органів державної влади, актів локальних органів державної влади й органів місцевого самоврядування, у т.ч. відповідних положень, кодексів поведінки, тощо [9, с. 58]. Також, науковець пропонує власну систему класифікації принципів публічної влади, (доречне використання яких, могло б стати в організації діяльності органів місцевого самоврядування), яка включає принципи: ефективності, професіоналізму, правового врегулювання (правової регламентації), запобігання корупційним діям, субсидиарності, участі представників громад у розробці проєктів рішень та їх прийнятті, прозорості і відкритості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, підзвітності і підконтрольності громаді, відповідальності органів влади та посадових осіб [9, с. 59 - 62].

Слід відмітити концепцію принципів О. В. Молодцова, які на думку автора, мали б визначати теоретичні аспекти діяльності органів місцевого самоврядування (зокрема, регіональних рад), як суб'єктів просторового узгодження регіональних інтересів. Вказана концепція принципів заслуговує на існування, оскільки створення таких органів місцевого самоврядування, передбачає наявність у їх складі і представників районних рад, а саме – голів районних рад, як одноосібних представників територіальної громади адміністративного району. Саме, впровадження такої моделі представництва та виокремлення інтересів спільноти певного рівня системи місцевого самоврядування, через створення рад регіонального розвитку, забезпечило б проведення системних інституціональних перетворень через реалізацію низки принципів в організації діяльності органів публічної влади, до складу яких належать також представницькі органи місцевого самоврядування [7, с. 143 - 144].

Заслуговує на увагу, наукова концепція І. А. Грицяка, який зазначає, що в процесі становлення не тільки місцевого, але й регіонального самоврядування в українській державі, варто враховувати європейський підхід, який передбачає поділ влади між центральним і місцевим рівнями. Європейський досвід показує, що для більшої ефективності влади доцільно всі питання врегульовувати також і на регіональному рівні. Має бути сформований клімат унікального взаєморозуміння та співпраці. Запорукою цього має стати реалізація принципів Ради Європи, основним з яких є принцип згуртування, тобто когезії, який передбачає, що здійснення регіонального самоврядування має сприяти результативності виконання завдань державних органів влади щодо забезпечення економічної та соціальної згуртованості, спрямованої на збалансований розвиток життєдіяльності всієї національної території на засадах солідарності між регіональними органами влади [3, с. 104]. Вказаний принцип є складовим елементом європейської концепції багаторівневого управління.

У процесі діяльності органів місцевого самоврядування будь-якого рівня відбувається розробка та прийняття рішень, які б відповідали потребам та вимогам певної територіальної громади. Тобто, для створення та реалізації програм розвитку певної територіальної громади, варто використовувати також і допоміжні принципи: відкритості, безперервності, довіри влади до пересічних громадян, координованості дій, безпосереднього спілкування, зворотного зв'язку, компетентності, оптимізації діяльності, економічної доцільності. У сукупності вони становлять єдину цілісну систему принципів організації та функціонування місцевого самоврядування і визначають принципи організації діяльності органів місцевого самоврядування.

Заслуговує на увагу точка зору вітчизняних практиків місцевого самоврядування - М. О. Пухтинського та О. В. Власенка, які критично оцінювали ситуацію щодо реалізації принципів місцевого самоврядування в Україні у період першого десятиліття незалежності української держави та зазначали, що конституційно визначена модель організації влади на місцевому і регіональному рівнях є архаїчною і абсолютно не відповідає європейським стандартам та принципам ЄХМС. Її недоліками є: фактичне існування місцевого самоврядування лише на низовому територіальному рівні, а на регіональному та субрегіональному рівнях - державного управління; дуалізм влади на регіональному рівні, де одночасно функціонують як органи місцевого самоврядування, так і місцеві державні адміністрації; невизначеність територіальної основи місцевого самоврядування [8, с. 166]. Такі тенденції залишаються актуальними і за умов сучасного сьогодення.

На основі вивчення принципів формування і діяльності органів місцевого самоврядування, вітчизняними науковцями розроблена їх класифікація [4, с. 58]. Доречно вказати, що принципи: вільних виборів; рівного виборчого права; дотримання спеціальних умов (виборчих цензів); тасного голосування; відповідності величини і структури органів місцевого самоврядування є базовими складовими процесу формування органу місцевого самоврядування, тобто, найбільш

демократичним способом його формування, є вибори. В Україні шляхом виборів формуються сільські, селищні і міські ради та заміщуються посади сільських, селищних і міських голів. Выборчий порядок формування районних та обласних рад, як представницьких органів місцевої влади, є конституційно визначеним, проте їх особлива природа та функціональне призначення, вимагає диференційованого підходу до порядку їх формування [5, ч. 2, п. 8]. Отже, принцип виборності відіграє важливу роль у процесі формування органів місцевого самоврядування в Україні.

Враховуючи ситуацію щодо впровадження європейської практики управління адміністративно-територіальними одиницями, сукупність яких розглядається як агломерація, вітчизняні вчені визначають основні принципи стратегічного планування, які включають: врахування зміни меж агломерацій; ефективне керівництво; витоки та історію (планування не повинне починатися з нуля); перспективу (бачення), як ключовий елемент, який передує стратегічним заходам; паралельне планування (доповнюючі види планування) [12, с.115].

Підтримка спроможності органів місцевого самоврядування залежить також і від осіб, які забезпечують результативність їх діяльності, а саме, від рівня кваліфікації та професіоналізму державних службовців, посадових осіб та службовців органів місцевого самоврядування, тощо. Так, наприклад, принцип аналітичної чесності посадової особи та службовця органу місцевого самоврядування полягає у вмінні надати об'єктивну пораду про наслідки прийняття рішень органів місцевого самоврядування. Аналітична чесність сприяє забороні репрезентувати неправдиву інформацію, але одночасно і не вимагає від посадової особи та службовця органу місцевого самоврядування відкритого оприлюднення цієї інформації. Сьогодні вже зрозуміло, що для визначення, діагностики та дослідження проблем, які стосуються діяльності як органів місцевого самоврядування, так і осіб які їх очолюють, для здатності передбачувати проблеми, що стосуються життєдіяльності певної громади, необхідні відповідна кваліфікація та вміння. Щодо останніх, то особливо необхідними є вміння: думати, аналізувати, приймати відповідні рішення та діяти, тобто, реалізовувати рішення, які відповідають потребам, вимогам членів громади. Так, канадський дослідник П. Браун [2] визначає перелік вимог до професійних якостей політика, але на нашу думку, їх класифікацію варто застосувати і до вимог управлінця. Зазначені вимоги, а саме: обізнаність, організаційні вміння, технічні навички, інтелектуальні здібності та особисті якості, мають використовуватися у системі управління людськими ресурсами (відбір, навчання, просування по службі, тощо). В залежності від специфіки діяльності органів місцевого самоврядування, вказані автором вимоги, здатні трансформуватися та видозмінюватися, а знання та вміння залежать, в першу чергу від рівня, специфіки та типу управлінської діяльності.

Складовими елементами організації діяльності органів місцевого самоврядування, є: принципи, функції, компетенція, внутрішньо організаційна будова, основи, форми та методи [10, с. 35]. Наведені елементи мають різні характерні особливості щодо впливу на суспільні відносини. Так, внутрішньо організаційна будова (тобто структура), стосується тільки структури організації органів місцевого самоврядування; функції, компетенція, форми і методи характеризують виключно їхню діяльність, а принципи і основи можуть використовуватися для визначення як організації, так і діяльності цих органів місцевого самоврядування.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено систему, основні засади організації діяльності, правовий статус, гарантії і відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування в Україні. Згідно ст. 10 цього закону саме місцеві ради (сільські, селищні, міські ради) – єдині представницькі органи територіальних громад, яким належить провідна роль в системі місцевого самоврядування та крім зазначеного, це ті інституції, які безпосередньо працюють з людьми та представляють найближчий для громадян рівень управління. Обласні та районні ради – це органи місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст у межах повноважень, визначених Конституцією та чинними законами, а також повноважень, переданих їм сільськими, селищними, міськими радами. Органи самоорганізації населення – це також представницькі органи і є природним доповненням та елементом системи місцевого самоврядування, що створюються жителями, які на законних підставах проживають на території села, селища або міста або їх частин для вирішення завдань, передбачених Законом України «Про органи самоорганізації населення». Прийняття «базового» нормативно-правового документу – Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» забезпечило розробку та прийняття інших законів, які регламентують окремі питання функціонування місцевого самоврядування: «Про службу в органах місцевого самоврядування», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів», «Про органи самоорганізації населення», «Про асоціації органів місцевого самоврядування», «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Конституційно-правовою необхідністю в українській державі має стати реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. У зазначеному документі чітко визначені принципи реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, серед яких: верховенства права; відкритості, прозорості та громадської участі; повсюдності місцевого самоврядування; субсидіарності; доступності публічних послуг; підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальній громаді; підконтрольності органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади у питаннях дотримання Конституції та законів України; правової, організаційної та фінансової спроможності місцевого самоврядування; державної підтримки місцевого самоврядування; партнерства між державою та місцевим самоврядуванням; сталого розвитку території. Як зазначено в самому тексті вказаного документу, його реалізація сприятиме: посиленню правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування; доступності публічних послуг, підвищенню їх якості; впровадженню механізму здійснення місцевими держадміністраціями та населенням контролю за наданням органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади публічних послуг; запровадженню стандартів (нормативів) якості публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, критеріїв оцінювання якості; створенню сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм прямого народовладдя; формуванню ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць; утворенню об'єднаних територіальних громад, спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення; соціально-економічному розвитку територіальних громад і регіонів; стимулюванню економічного розвитку територій у результаті удосконалення механізмів впливу органів місцевого самоврядування на визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку; визначенню чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпеченню повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та недопущенню наявності в межах території громади інших адміністративно-територіальних одиниць такого ж рівня; утворенню виконавчих органів обласних та районних рад; зміні статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольні-наглядові органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території; забезпеченню розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими держадміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади [6].

Висновки: Оцінюючи реальний стан реформування місцевого самоврядування в Україні на сучасному етапі, дійшли висновку, що правове регулювання та практика організації діяльності органів місцевого самоврядування не задовольняють сучасні потреби України та не відповідають ЄХМС. Загальні принципи інституту місцевого самоврядування, принципи належного врядування, принципи історичної обумовленості ідей та норм, мають бути покладені в основу організації діяльності кожної конкретної спільноти громадян та стати засадничою основою при розробці законів України, актів вищих центральних органів державної влади, актів органів місцевого самоврядування, кодексів поведінки посадових осіб і муніципальних службовців. Система принципів організації діяльності органів місцевого самоврядування потребує удосконалення шляхом доповнення їх групою особливих принципів, сформованих на основі узгодження загальних, специфічних принципів і врахування принципів належного врядування, історичної обумовленості ідей та норм, активного діалогу, що передбачає двосторонній обмін інформацією між органами місцевої влади та громадськістю у вигляді питань та відповідей; економічної доцільності, професіоналізму, правового врегулювання (регламентації), запобігання корупції, участі представників громад у розробці проектів рішень та їх прийнятті, субсидіарності прийняття рішень та балансу організації та самоорганізації.

Список використаних джерел.

1. Бейко О. В. «Добре місцеве врядування»: можливий порядок денний для України / Бейко О. В. // Проблеми формування добросоціального, належного місцевого врядування : зб. матеріалів та документів / за заг. ред. М. О. Пухтинського. – К. : Атіка, 2008. – С. 250 – 257.
2. Браун П. Портрет ідеального аналітика [Learning Resource Network]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://learnnet.ge.ca/eng/learnnet/competencise>.
3. Грицяк І. А. Моделі регіонального та місцевих рівнів європейського управління / І. А. Грицяк // Проблеми децентралізації : національний та міжнародний досвід : зб. матеріалів та документів / за заг. ред. М. О. Пухтинського. – К. : Атіка, 2006. – С. 269 – 279.
4. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні : підручник / В. М. Вакуленко [та ін.]. – К. : НАДУ, 2010. – 400 с.
5. Конституція України : прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. Остання редакція від 12.06.2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
6. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 333-р.

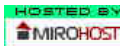
від 1 квітня 2014 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

7. Молодцов О. В. Регіональні ради як суб'єкти просторового узгодження регіональних інтересів: теоретичний аспект діяльності / О. В. Молодцов // Європейські орієнтири місцевого та регіонального розвитку : зб. матеріалів та документів / за заг. ред. М. О. Пухтинського. – К. : Вид-во АМУ, 2009. – С. 137 – 145.
8. Принципи Європейської хартії місцевого самоврядування : навч. посібник / М. В. Пітцик [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 136 с.
9. Руснак Б. А. Місцеве самоврядування в Україні : теорія і практика : посібник для депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів / Б. А. Руснак. – Одеса, 2011. – 536 с.
10. Сєрьогіна С. Г. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підручник для студ. вищ. навч. закл. / С. Г. Сєрьогіна. – Х. : Право, 2005. – 256 с.
11. Скрипничук В. М. Обласна рада в системі місцевого самоврядування в Україні : організація та діяльність : монографія / В. М. Скрипничук. – К. : Вид-во АМУ, 2006. – 208 с.
12. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху : європейські виміри та орієнтири : кол. монографія / О. М. Кондрашов [та ін.]. – Миколаїв. : Т. В. Ємельянова [вид.], 2013. – 351 с.

References.

1. Beyko, O. V. (2008), “Good Local Governance”: a possible agenda for Ukraine”, *Problemy formuvannya dobrochesnoho, nalezhnoho mistsevoho vryaduvannya* [Problems formation a virtuous, good local governance], Atika, Kyiv, Ukraine, pp. 250 – 257.
2. Braun, P. (2014), “Perfect portrait Analyst”, available at: <http://learnnet.ge.ca/eng/lrncentr/competence> (Accessed 30 April 2014).
3. Hrytsyak, I. A. (2006), “Models of regional and local levels of European governance”, *Problemy detsentralizatsiyi : natsional'nyy ta mizhnarodnyy dosvid* [Problems of decentralization: national and international experience], Atika, Kyiv, Ukraine, pp. 269 – 279.
4. Vakulenko, V. M. (2010), *Zahal'ni zasady mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini* [General principles of local self-government in Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.
5. Verkhovna Rada of Ukraine (1996), “Constitution of Ukraine” available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr> (Accessed 30 April 2014).
6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), “The concept of reform of local self-government and territorial organization of power in Ukraine”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (Accessed 30 April 2014)
7. Molodtsov, O. V. (2009), “Regional councils as subjects of the spatial coherence of regional interests: theoretical aspect of the work”, *Yevropeys'ki oriyentiry mistsevoho ta rehional'noho rozvytku* [European guidelines for local and regional development], Vyd-vo AMU, Kyiv, Ukraine, pp. 137 – 145.
8. Pittsyk, M. V. (2000), *Pryntsyipy Yevropeys'koyi khartiyi mistsevoho samovryaduvannya* [The principles of the European Charter of local self-government], Yurinkom Inter, Kyiv, Ukraine.
9. Rusnak, B. A. (2011), *Mistseve samovryaduvannya v Ukraini : teoriya i praktyka : posibnyk dlya deputativ mistsevyykh rad ta sil's'kykh, selyshchnykh, mis'kykh holiv* [Local self-government in Ukraine : theory and practice], Odessa, Ukraine.
10. Ser'ohina, S. H. (2005), *Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovryaduvannya v Ukraini* [State building and local self-government in Ukraine], Pravo, Kharkiv, Ukraine.
11. Skrypnychuk, V. M. (2006), *Oblassna rada v systemi mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini : orhanizatsiya ta diyal'nist'* [Regional Council in the system of local self-government in Ukraine : organization and operation], Vyd- vo AMU, Kyiv, Ukraine.
12. Kondrashov, O. M. (2013), *Shlyakhy formuvannya ta rozvytku samodostatnykh sub'yektiv munitsypal'noho rukhu : yevropeys'ki vymiry ta oriyentiry : kol. monohrfiya* [The way of formation and development of self-sufficient entities municipal movement : the European dimension and benchmarks], Mykolayiv, Ukraine.

. Стаття надійшла до редакції 20.05.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"